

۳۸۱۱.

دانشگاه تهران

دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزش

پایان نامه :

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

عنوان پایان نامه:

تأثیر یک برنامه حرکتی ویژه بر تواناییهای ادراکی - حرکتی دانش آموزان پسر
عقب مانده ذهنی آموزش پذیر ۱۳-۱۰ ساله شهر تهران (دبستان استثنایی شادی)

استاد راهنما:

سرکارخانم دکتر مریم سیف نراقی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر فضل اله باقرزاده

نگارش :

حسن رهبانفرد

سال ۱۳۷۷

۳۸۱۱۰

تقدیم به :

روح پرفتوح پدر بزرگوارم.

مادر مهربانم که رنج فراق مرا در دوران تحصیلات
دانشگاهی تحمل نمودند.

خواهران و برادران عزیزم، بخصوص آقا جواد، که همواره
مشوق من در طول تحصیل بودند.

دانشجویان، معلمان و مربیان رشته تربیت بدنی و علوم
ورزش، آنانکه بدون بهره‌مند شدن از جایگاه واقعی
خویش در جامعه، از گمنام‌ترین پویندگان راه علم‌اند.

مربیان و معلمان عزیزی که کار طاقت‌فرسای آموزش
کودکان عقب‌مانده را به خاطر رضای خداوند انتخاب
کرده و با صبر و حوصله هرچه در توان دارند در طبق
اخلاص می‌گذارند.

من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق

تشکر و قدردانی از:

استاد گرامی سرکار خانم دکتر مریم سیف نراقی که با راهنماییهای ارزنده خویش راهگشای بسیاری از مسائل و مشکلات این تحقیق بوده‌اند.

استاد محترم جناب آقای دکتر فضل‌اله باقرزاده که ما را از رهنمودهای خویش بی‌نصیب نگذاشتند.

استاد ارجمندم جناب آقای دکتر محمود شیخ که همواره مرا مورد لطف و محبت خود قرار داده‌اند.

دوستان بسیار عزیزم آقایان محمد علی آقایی بلیانی، یزدان صفدری، حمید آروین، تقی علینژاد، ولی‌اله دبیدی روشن، سلمان صفدری، محمد رحیمی، علی‌کیا، اباندر آقایی بلیانی، مسلم توانی بلیانی، عبدالرسول حیات داودی، محمدی و حیاتی، که در مراحل مختلف تدوین این پایان‌نامه همکاری صمیمانه‌ای با من داشتند.

کلیه مسئولین، معلمان و دست‌اندرکاران دبستان استثنایی شادی، مخصوصاً خانم غریب که در طول اجرای برنامه حرکتی صادقانه بامن همکاری نمودند.

مسئولین محترم کتابخانه دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزش دانشگاه تهران که محبت‌های خود را هیچگاه از من دریغ نداشتند.

و از تمامی دانش‌آموزان دبستان استثنایی شادی که صمیمانه و معصومانه در انجام این تحقیق مشارکت نمودند.

چکیده تحقیق:

همانگونه که از عنوان تحقیق بر می آید هدف این تحقیق تعیین میزان تأثیر یک برنامه حرکتی ویژه بر تواناییهای ادراکی - حرکتی دانش آموزان پسر عقب مانده ذهنی آموزش پذیر ۱۰-۱۳ ساله می باشد.

جامعه آماری تحقیق را کلیه دانش آموزان ۱۰ تا ۱۳ ساله مدرسه استثنایی شادی واقع در شهر تهران تشکیل می دادند که در سال تحصیلی ۷۷-۷۶ مشغول به تحصیل بودند. پس از مشخص شدن جامعه آماری، ابتدا کلیه دانش آموزان از نظر سن، قد، وزن، سلامت جسم و هوش کنترل و جور شدند که در نهایت تعداد ۲۹ نفر باقی ماندند و نمونه تحقیق را تشکیل دادند. از تمام ۲۹ نفر آزمون لینکلن - اوزرتسکی بعمل آمد و امتیازات آنها ثبت گردید. پس از آن آزمودنیها بصورت کاملاً تصادفی در دو گروه کنترل و تجربی قرار گرفتند که ۱۵ نفر در گروه تجربی و ۱۴ نفر در گروه کنترل جای گرفتند.

برنامه حرکتی بمدت ۶ هفته، هفته ای دو جلسه و هر جلسه حدود ۳۵ دقیقه روی گروه تجربی اعمال گردید (در این مدت گروه کنترل از انجام برنامه حرکتی معاف بودند). در نهایت مجدداً از هر دو گروه آزمون لینکلن - اوزرتسکی بعمل آمد و امتیازات آنها در برگه های مخصوص ثبت گردید. سپس با استفاده از آمار توصیفی و آمار استنباطی بویژه آزمون t برای گروههای وابسته و مستقل، تجزیه و تحلیل داده ها با سطح اطمینان ۹۵٪

و احتمال خطاپذیری درصد ($\alpha=0/05$) صورت گرفت که نتایج زیر بدست آمد:

۱- برنامه حرکتی ویژه بر تعادل پویای عقب ماندگان ذهنی آموزش پذیر تأثیر معنی دار آماری ندارد ($P=0/081$).

۲- برنامه حرکتی ویژه بر تعادل ایستای عقب ماندگان ذهنی آموزش پذیر تأثیر معنی دار آماری دارد ($P=0/000$).

۳- برنامه حرکتی ویژه بر هماهنگی عقب ماندگان ذهنی آموزش پذیر تأثیر معنی دار آماری دارد ($P=0/003$).

۴- برنامه حرکتی ویژه بر سرعت عقب ماندگان ذهنی آموزش پذیر تأثیر معنی دار آماری دارد ($P=0/002$).

۵- برنامه حرکتی ویژه بر دقت عقب ماندگان ذهنی آموزش پذیر تأثیر معنی دار آماری ندارد ($P=0/369$).

۶- برنامه حرکتی ویژه بر قدرت عقب ماندگان ذهنی آموزش پذیر تأثیر معنی دار آماری ندارد ($P=0/582$).

۷- برنامه حرکتی ویژه بر تواناییهای ادراکی - حرکتی عقب ماندگان ذهنی آموزش پذیر تأثیر معنی دار آماری دارد ($P=0/000$).

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول : طرح تحقیق	
۲	مقدمه
۶	بیان موضوع
۶	ضرورت و اهمیت تحقیق
۹	اهداف تحقیق
۹	- هدف کلی
۹	- اهداف ویژه
۹	فرض های تحقیق
۱۰	روش انجام تحقیق
۱۰	- جامعه آماری
۱۰	- نحوه نمونه گیری
۱۱	- چگونگی جمع آوری اطلاعات
۱۱	- ابزار تحقیق
۱۱	- روش آماری
۱۲	محدودیت های تحقیق

صفحه	عنوان
۱۲	- محدودیتهای خارج از کنترل محقق
۱۲	- محدودیتهای در کنترل محقق
۱۳	- تعریف اصطلاحات و واژه‌ها
فصل دوم: پیشینه تحقیق	
۱۹	مقدمه
۱۹	کودکان استثنایی
۲۰	- تعریف کودکان استثنایی
۲۱	- توزیع فراوانی کودکان استثنایی
۲۲	- تعریف آموزش و پرورش استثنایی
۲۳	- ضرورت آموزش و پرورش استثنایی
	- روشها، امکانات و تسهیلات در آموزش و پرورش استثنایی و جایگزینی کودک
۲۵	استثنایی
۲۹	نگاهی به کودکان و دانش‌آموزان عقب مانده ذهنی
۲۹	- تاریخچه عقب افتادگی ذهنی
۳۴	- تعریف عقب ماندگی ذهنی
۳۶	- سبب شناسی عقب ماندگی ذهنی
۳۹	- راههای پیشگیری از عقب ماندگی ذهنی
۴۱	- طبقه‌بندی عقب ماندگان ذهنی
۴۷	آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی
۴۸	- اهداف و مقاصد آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی

صفحه	عنوان
۵۰	- برنامه آموزشی برای کودکان عقب مانده ذهنی در سنین مختلف
۵۲	- اصول آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی از نظر دکودر
۵۳	- تربیت بدنچ عقب ماندگان ذهنی
۵۶	حرکت
۶۰	ادراک
۶۰	- تاریخچه ادراک
۶۱	- تعریف ادراک
۶۳	- انواع ادراک
۶۴	- سازمان و تشکل ادراکی
۶۶	- ذاتی و اکتسابی بودن ادراک
۶۶	- رابطه ادراک و حرکت
۶۷	- ادراک، حرکت و مهارتهای ادراکی - حرکتی
۷۰	توانائیهای حرکتی
۷۰	- اهمیت سنجش مهارتهای حرکتی
۷۰	- تاریخچه و انواع آزمونهای حرکتی
۷۳	- مسیر تحول مقیاس توانائیهای حرکتی اوزرتسکی
۷۵	- مقیاس رشد حرکتی لینکلن - اوزرتسکی
۷۸	بررسی نظریه های ادراکی - حرکتی
۷۹	- تئوری ویژوموتور (دید حرکتی) از گتمن
۸۴	- نقد و ارزیابی تئوری گتمن

صفحه	عنوان
۸۴	- تئوری ادراکی - حرکتی کپارت
۸۹	- نقد و ارزیابی تئوری ادراکی - حرکتی کپارت
۸۹	- تئوری حرکت آفرینی (موویژنی) بارش
۹۱	- نقد و ارزیابی تئوری حرکت آفرینی
۹۲	- تئوری تشکل نظام عصبی دمن و دلاکاتو
۹۳	- نقد و ارزیابی تئوری تشکل نظام عصبی
۹۴	- خلاصه تئوری‌های ادراکی - حرکتی
۹۵	بررسی فرایند ادراکی - حرکتی
۱۰۳	تحقیقات انجام شده در مورد موضوع
۱۰۳	- تحقیقات خارجی
۱۱۹	- تحقیقات داخلی

فصل سوم: روش تحقیق

۱۲۳	مقدمه
۱۲۳	روش انجام تحقیق
۱۲۴	جامعه آماری
۱۲۴	نحوه انتخاب آزمودنیها
۱۲۵	وسایل اندازه گیری
۱۲۵	شیوه جمع آوری اطلاعات
۱۲۶	- اندازه گیری وزن و قد آزمودنیها
۱۲۶	- آزمون ریون کودکان

صفحه	عنوان
۱۳۰	- آزمون رشد حرکتی لینکلن - اوزرتسکی
۱۳۳	روشهای آماری
فصل چهارم: یافته‌های پژوهش و تجزیه و تحلیل آنها	
۱۳۵	مقدمه
۱۳۵	یافته‌های توصیفی تحقیق
۱۴۰	آزمون فرض‌های تحقیق
۱۶۲	تجزیه و تحلیل یافته‌ها
فصل پنجم: خلاصه تحقیق، نتایج و پیشنهادات	
۱۶۷	مقدمه
۱۶۷	خلاصه تحقیق
۱۶۸	نتایج
۱۶۹	پیشنهادات
۱۶۹	- پیشنهاد به محققین
۱۷۰	- پیشنهاد به مسئولین، اولیاء و مربیان
فهرست منابع و مآخذ	
۱۷۱	فهرست منابع فارسی
۱۷۵	فهرست منابع خارجی

پیوستها

پیوست شماره (۱): برنامه تربیت بدنی ویژه پیشنهادی برای عقب مانده‌های ذهنی آموزش پذیر

پیوست شماره (۲): برنامه حرکتی ویژه

صفحه

عنوان

- پیوست شماره (۳): نمونه رضایتنامه کتبی
- پیوست شماره (۴): چند سؤال از مواد آزمون ریون رنگی کودکان
- پیوست شماره (۵): نمونه برگ پاسخنامه ریون رنگی
- پیوست شماره (۶): جدول هنجار آزمون ریون رنگی کودکان.
- پیوست شماره (۷): برگه ثبت نتایج آزمون رشد حرکتی لینکلن - اوزرتسکی
- پیوست شماره (۸): مازها
- پیوست شماره (۹): دایره‌های متحدالمركز بریدنی
- پیوست شماره (۱۰): جدول امتیازات آزمون رشد حرکتی لینکلن - اوزرتسکی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
	جدول شماره (۴-۱): میانگین و انحراف معیار مشخصات بدنی گروه‌های
۱۳۶	تجربی و کنترل.....
	جدول شماره (۴-۲): شاخصهای آماری مربوط به توانائیهای ادراکی - حرکتی گروه تجربی در پیش
۱۳۸	آزمون و پس آزمون.....
	جدول شماره (۴-۳): شاخصهای آماری مربوط به توانائیهای ادراکی - حرکتی گروه کنترل در پیش
۱۳۹	آزمون و پس آزمون.....
	جدول شماره (۴-۴): نتایج تجزیه و تحلیل آماری نمرات تعادل پویای
۱۴۱	گروه تجربی و کنترل.....
	جدول شماره (۴-۵): نتایج تجزیه و تحلیل آماری اختلاف میانگینهای تعادل پویا در پیش و پس
۱۴۳	آزمون گروههای تجربی و کنترل.....
	جدول شماره (۴-۶): نتایج تجزیه و تحلیل آماری نمرات تعادل ایستای گروه
۱۴۴	تجربی و کنترل.....
	جدول شماره (۴-۷): نتایج تجزیه و تحلیل آماری اختلاف میانگینهای تعادل ایستا در پیش و پس
۱۴۶	آزمون گروههای تجربی و کنترل.....

عنوان	صفحه
جدول شماره (۴-۸): نتایج تجزیه و تحلیل آماری نمرات هماهنگی گروه تجربی و کنترل.....	۱۴۷
جدول شماره (۴-۹): نتایج تجزیه و تحلیل آماری اختلاف میانگین‌های نمرات هماهنگی در پیش و پس آزمون گروه‌های تجربی و کنترل.....	۱۴۹
جدول شماره (۴-۱۰): نتایج تجزیه و تحلیل آماری نمرات سرعت در گروه تجربی و کنترل.....	۱۵۰
جدول شماره (۴-۱۱): نتایج تجزیه و تحلیل آماری اختلاف میانگین‌های نمرات سرعت در پیش و پس آزمون گروه‌های تجربی و کنترل.....	۱۵۲
جدول شماره (۴-۱۲): نتایج تجزیه و تحلیل آماری نمرات دقت در گروه تجربی و کنترل.....	۱۵۳
جدول شماره (۴-۱۳): نتایج تجزیه و تحلیل آماری اختلاف میانگین‌های نمرات دقت در پیش و پس آزمون گروه‌های تجربی و کنترل.....	۱۵۵
جدول شماره (۴-۱۴): نتایج تجزیه و تحلیل آماری نمرات قدرت در گروه تجربی و کنترل.....	۱۵۶
جدول شماره (۴-۱۵): نتایج تجزیه و تحلیل آماری اختلاف میانگین‌های نمرات قدرت در پیش و پس آزمون گروه‌های تجربی و کنترل.....	۱۵۸
جدول شماره (۴-۱۶): نتایج تجزیه و تحلیل آماری نمرات توانائیهای ادراکی - حرکتی در گروه تجربی و کنترل.....	۱۵۹
جدول شماره (۴-۱۷): نتایج تجزیه و تحلیل آماری اختلاف میانگین‌های نمرات توانائیهای ادراکی - حرکتی در پیش و پس آزمون گروه‌های تجربی و کنترل.....	۱۶۱

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۱۳۶	نمودار شماره (۴-۱): مقایسه میانگین‌های سن، قد، وزن و IQ گروه کنترل و تجربی
۱۴۲	نمودار شماره (۴-۲): مقایسه میانگین‌های تعادل پویا در پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه‌های کنترل و تجربی
۱۴۳	نمودار شماره (۴-۳): مقایسه اختلاف میانگین‌های تعادل پویا در پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه‌های کنترل و تجربی
۱۴۵	نمودار شماره (۴-۴): مقایسه میانگین‌های تعادل ایستا در پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه‌های کنترل و تجربی
۱۴۶	نمودار شماره (۴-۵): مقایسه اختلاف میانگین‌های تعادل ایستا در پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه‌های کنترل و تجربی
۱۴۸	نمودار شماره (۴-۶): مقایسه میانگین‌های هماهنگی در پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه‌های کنترل و تجربی
۱۴۹	نمودار شماره (۴-۷): مقایسه اختلاف میانگین‌های هماهنگی در پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه‌های کنترل و تجربی
۱۵۱	نمودار شماره (۴-۸): مقایسه میانگین‌های سرعت در پیش‌آزمون و پس‌آزمون گروه‌های کنترل و تجربی